

ROČNÍK I.

č.10 (235)

Pripravil: DRAHOMÍR VELIČKA

SPOLKOVÝ HLÁSNIK

ÚVODNÍK

Hoci ostatné číslo informátora Spolok priateľov Turzovky vyznelo možno trochu pesimisticky (predovšetkým tým, že sa ohlásil koniec jeho vydávania), situácia okolo ďalšieho vydávania spolkového informátora rozhodne nebola až taká dramatická. Už na výročnej schôdzi sme členskú základňu informovali, že by sme radi pokračovali v rokmi osvedčenej tradícii, hoci možno v mierne upravenom formáte. Aby sme nenosili drevo do lesa, rozhodli sme sa nadviazať na Spolok priateľov Turzovky informuje podobným, resp. temer rovnakým Spolkovým hlásnikom. Zvolili sme síce nový názov, ale obľúbené viac či menej pravidelné rubriky ostávajú zachované (niektoré možno taktiež s upravenými názvami) a s nimi i mesačná periodicitu. Po dohode s redakciou týždenníka Kysuce si ho budú členovia, ale aj ostatní záujemcovia nalistovať vždy začiatkom mesiaca na osobitnej strane týždenníka. Týmto by sme zároveň chceli redakcii vysloviť poďakovanie za ústretovosť a príkladnú spoluprácu.

„Tlačový orgán“ spolku nesie nový názov – Spolkový hlásnik z niekoľkých dôvodov.

Hlásime sa ním k predošlej úspešnej tradícii vydávania spolkového informátora. Členskej základni chceme hlásiť a pravidelne podávať informácie o dianí v spolku i v meste, spolkovkej činnosti a pod. Hlásnik bol v minulosti nočný strážca, ktorý trúbením oznamoval čas. Spolok chce aj naďalej bedlivo strážiť všetky doterajšie tradície, starať sa a zveľaďovať kultúrne dedičstvo a duchovné bohatstvo Turzovky a hlásením o všetkom informovať prostredníctvom vlastného hlásnika. A napokon, začiatkom 30. rokov minulého storočia existoval v Turzovke dvojtýždenník s názvom Kysucký hlásnik. Obdobie jeho vydávania netrvalo dlho, ale my sme sa inšpirovali práve jeho názvom, ktorý sme modifikovali na súčasnú dobu a najmä potreby nášho spolku. Preto Spolkový hlásnik. Uvedomujeme si, že niektorým môže tento názov znieť trochu archaicky, nepochopiteľne, ale pevne veríme, že časom sa dostane do povedomia natoľko, že sa stane pevnou a neodmysliteľnou súčasťou Spolku.

Ďalším zdrojom informácií je naša webová stránka. Ako sme avizovali na výročnej

schôdzi, aj tá sa po dlhšom čase dočká svojej výraznej obnovy celkového dizajnu, štruktúry i obsahu. V týchto dňoch sa už intenzívne pracuje na jej slovenskej verzii, postupne prídu na rad aj cudzojazyčné jazykové mutácie, predovšetkým anglická, nemecká, španielska a ruská. V tomto momente ešte nevieme celkom presne odhadnúť, kedy by mala byť nová web stránka spustená, ale pevne veríme, že sa všetko podarí ešte do konca tohto roka a pripravíme členskej základni aspoň malý vianočný darček. Sekundárnym produktom bude zriadenie konta (pravdepodobne) na sociálnej sieti Facebook.

Vo finálnej fáze je už i návrh nového loga, ktoré členom i ostatnej verejnosti predstavíme na týchto stránkach v budúcom čísle. Vymenované aktivity majú za cieľ informovanosť a propagáciu Spolku smerom k turzovskej, kysuckej, slovenskej i zahraničnej verejnosti. Nádejame sa, že so zavedenými i pripravovanými zmenami sa členská základňa rýchlo zžije, stotožní a že všetko nové i staronové bude na prospech (nielen) nášho občianskeho združenia.

VÝROČIA ČLENOV

V októbri 2018 oslávia životné jubileá a polookrúhle narodeniny členovia Spolku:

Gabriela Chovancová, Turzovka; Mgr. Terézia Šupolová, Turzovka; Jozef Korený, Trenčín; Mgr. Adam Janešík, Čadca

Jubilantom želáme všetko najlepšie, pevné zdravie, do ďalších rokov života veľa úspechov. Zároveň im ďakujeme za všetko, čo pre Spolok doposiaľ vykonali.

NOVÍ ČLENOVIA

Mimoriadne nás teší, že po dlhšom čase (zaiste spôsobenom aj istou dávkou neistoty o pokračovaní Spolku) môžeme medzi nami privítať nových členov. O členstvo v Spolku prejavili záujem:

Monika Halagačková, Turzovka

Ing. Marek Odkorek, Jihlava

Veronika Tunáková, Zvolen

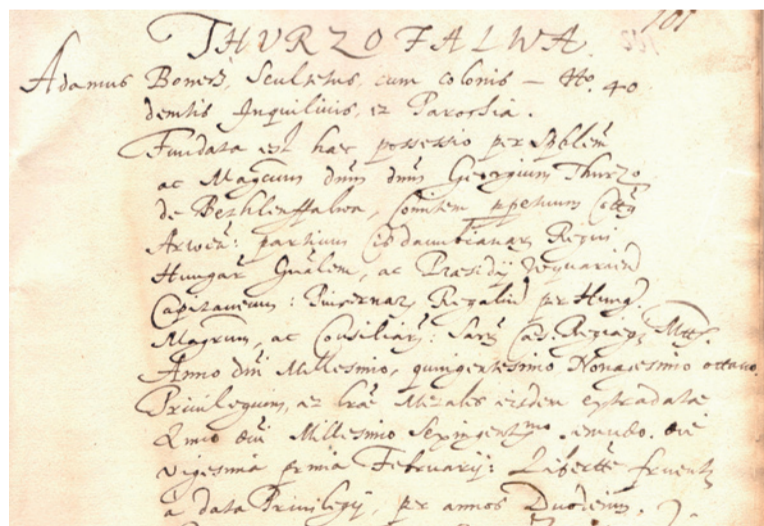
Eva Tunáková, Zvolen

Dvojnásobne nás teší fakt, že sa do Spolku hlásia aj predstavitelia strednej a mladej generácie. Pevne veríme, že sa nám postupne podarí naplniť predsavzatie o generačnej

KRONIKA

V októbri si pripomíname 130. výročie narodenia publicistu **Ludovíta Cyrila Janotu**. Narodil sa 12. 10. 1888 v Čadci. Rodičia: Viliam a Mária, rod. Lacková, manželka Anna, rod. Dudáčková, mali tri deti. Stredoškolské štúdiá absolvoval v Trenčíne a Spišskej Novej Vsi, začal študovať na vysokej škole technickej v Budapešti, odkiaľ bol pre panslavizmus vylúčený. V rokoch 1919 – 1923 pôsobil ako notár v Turzovke, kde sa zaslúžil o založenie infekčnej nemocnice. Potom pôsobil v Bernolákove a v rokoch 1928 - 1954 ako hlavný matrikár v Bratislave, kde žil aj na dôchodku. Prispieval do tlače, zaujímali ho sociologické problémy ale aj dejiny a stavebné pamiatky. Napísal trojzväzkové dielo *Slovenské hrady I-III*. Zomrel 15. 10. 1968 v Bratislave.

V roku 2018 sa turzovská verejnosť zamerala na viaceré významné jubileá. Asi najväčšej pozornosti sa dostalo 50. výročiu udelenia charakteru mesta. V tieni tohto jubilea akosi ostalo 420. výročie založenia Turzovky na mieste dlhopolskej osady Predmier. Pripomeňme, že o tejto udalosti hovorí dodatočný zápis v jednom z urbárov Bytčianskeho panstva. Doslovný preklad latinského zápisu znie nasledovne: *Turzovka (Thurzofalwa), táto obec bola založená urodzeným a vznešeným pánom, pánom Jurajom Turzom z Betlanoviec, večným Oravským županom, hlavným veliteľom pred dunajskej časti Uhorského kráľovstva a kapitánom novozámočkej pevnosti, hlavným kráľovským pohárnikom a radcom Jeho cisárskeho a kráľovského veličenstva v roku Pána 1598. Privilégium a metačná listina bola dedine vydaná 21. februára 1602, slobody plynú od vydania privilégia počas dvanástich rokov. Tento základný text po uplynutí slobôd doplnil krátky zápis o tom, že dedina už platí istý ročný cenaz na základe novo vyhotoveného urbára.*

ĎAKUJEME PÁN PREZIDENT

V slušnej spoločnosti je vyjadrenie vďaky za dobre vykonanú prácu elementárnou záležitosťou. Aké slová však zvoliť v prípade, ak ďakujeme človeku nie za jednorazový výkon, ale za plné štvrtstoročie pedantnej, profesionálnej práce podloženej navyše nejednou osobnou obeťou v prospech iných? Jednoduché, hoci úprimné: „ďakujem“, sa mi zdá akosi málo. Preto si dovoľím poďakovať trochu inak, viac zoširoka. A nielen preto, že sa to jednoducho patrí.

Pri vyriešení slovných spojení **Spolok priateľov Turzovky, prezident** sa asi nenájde Turzovčan, ktorému by automaticky nenapadlo meno **Ivan Gajdičiar**. Veru, človek mimoriadne obdarený rôznymi talentmi od Najvyššieho, ktorý zrejme nikdy nezapochyboval o tom, ako s nimi naloží. Nezakopal ich a nevyčkával na svojho Pána, naopak, celý život si počínal ako rozumný sluha z evanjeliového príbehu. Rozvíjal, tvoril, vymýšľal a najmä – rozdával plným priehrdím – rodák, blízky, cudzí, Turzovčanom, Kysučanom, všetkým... Z dlhoročnej aktívnej činnosti v rôznych oblastiach kultúrneho a spoločenského života je možné ľahko vybadať, že jeho „suprema lex“ bola a určite vždy bude **TURZOVKA**. Rodná hruda je ním prerastená a o ňu je prerastený až do „špiku kostí“. Až sa žiada zvolať, chvála za prerušenie štúdia na lekárskej fakulte. Ktovie, kde by ho bol osud zavial, ale každý si ľahko spočíta, o čo by prišlo mesto jeho neprítomnosťou. Ak sa zameriame len na

Čestný prezident ukazuje: z tak malého zrnka ako je táto minca, sa vyvinul dnešný Spolok s aktuálne poldruha stovkou členov.

ostatné štvrtstoročie – **Nadácia 400 rokov Turzovky a Spolok priateľov Turzovky**. Dva nápady – 25 rokov neúnavnej aktivity, nespočetné množstvo najrôznejších akcií, podujatí, a najmä – nezmerateľné obohatenie celej pospolitosti. Asi tak by sa to dalo charakterizovať jednou vetou.

Zameriam sa práve na Spolok. Vždy som na Ivanovi obdivoval, že myslí nie dva, ale aspoň štyri-päť i viac „ťahov“ vopred a k tomu má pripravený ešte záložný plán, ak by náhodou niečo „neklaplo“ tak, ako si pôvodne naplánoval. Už pri vydaní prvej monografie o Turzovke, ktorou sa v roku 1998 symbolicky ukončila

činnosť zmienenej nadácie, sa vyjadril v tom zmysle, že kysucká kultúrna verejnosť bude možno prekvapená z toho, čo s okruhom svojich spolupracovníkov pripravuje. Či bola alebo nebola prekvapená, posúdiť neviem. Čo ale viem je, že si svoje „nové diela“ – Spolok priateľov Turzovky „piplal“ od nemlúvňata, cez batola, opatreného školáčka, rebelujúceho tínedžera až po hrdého „dospeláka“. Ako starostlivý otec ho sprevádzal všetkými obdobiami, keď ho bolo pri prvých krokoch treba viesť za ruku i vtedy, ak bolo nevyhnutné otcovskú ruku vystrieť v inom geste. Cez všetky tie krásne i búrlivé dni ho bezpečne previedol až do dospelosti a symbolicky ho odovzdal novej generácii v nádeji, že tak ako doposiaľ i naďalej bude slúžiť Turzovke a jej občanom. Že on sa bude môcť v nerušenom pokoji, v tieni turzovskej lipy pre tretie tisícročie za šumu niekde v spomienkach sa vynárajúceho, zurčiacoho mlynskeho potoka, kochať na svojej rodnej hrude. „Diela“ však bude vždy čerpať z bohatstva jeho skúseností nielen preto, aby potešilo otca, ale predovšetkým, aby prinieslo ošoh a úžitok celej spoločnosti.

Nuž, v spoločnosti je vyjadrenie vďaky za dobre vykonanú prácu elementárnou záležitosťou. Jednoduché, hoci úprimné: „ďakujem“, sa mi zdá v tomto prípade akosi málo. Keďže mi akosi dochádzajú slová, možno uvedením si tejto chvíle, Najvyššiemu adresujem: **vďaka Ti, Pane, za tohto Človeka**. A Ivanovi: **ďakujeme Vám, ďakujeme, Pán Prezident**.

DROBNÍČKY

Publikácia *Dejiny osídlenia Kysúc*, na ktorej sa finančne podieľal i náš Spolok, bola nominovaná medzi päť najlepších historických prác Slovenska odbornou porotou revue pre kultúrne dedičstvo Pamiatky a múzea.

Začiatkom septembra sa uskutočnilo stretnutie prezidenta Spolku a turzovského dekana a farára dp. J. Vrbatu ohľadom pripravovaného II. ročníka Noci kostolov. P. dekan s organizáciou podujatia súhlasil a vyslovil mu svoju podporu, takže sa tešíme na vzájomnú spoluprácu.

Koncom septembra začala generálna rekonštrukcia pomníka padlým pri turzovskom farskom kostole. Už pred niekoľkými rokmi sa konštatoval jeho zhoršujúci sa fyzický stav i narušená statika. Sme veľmi radi, že sa mestu podarilo na obnovu tejto národnej kultúrnej pamiatky získať grant zo Slovenskej sporiteľne, ktorý s odsúhlasenými prostriedkami z rozpočtu mesta pomôže zachrániť jedinečnú historickú pamiatku. Dodáme, že pomník bol postavený v roku 1922 a jeho autorom bol významný moravský sochár a kamenársky majster Vladimír Semerák (jeho diela možno nájsť na Slovensku i v Čechách, najbližšie pred kostolom

vo Veľkom Rovnom – sochy sv. Cyrila a Metoda).

Mestské múzeum K. Točíka v Turzovke vydalo v auguste tohto roka úvodné číslo vlastivedného občasnika Horné Kysuce. Obsah tvorí články z dejín mesta, napr. 50 rokov mesta Turzovka, o čipkárskej škole v Turzovke, o farskom kostole, nárečovej terminológii plemenitby domácich zvierat či botanicky zameraný článok o orchideách na turzovských lúkach. Publikovaný je aj zoznam padlých a obetí z Turzovky a bezprostredného okolia počas druhej svetovej vojny. Zájemcovia si plnofarebný časopis môžu zakúpiť v MČ v Turzovke, cena je 2,50 €.

POZVÁNKY

V priebehu mesiaca október bude môcť turzovská verejnosť zhliaďnúť dve výstavy v rámci medzinárodného projektu medzi múzeami v Turzovke a Kĕtach. Prvá je výstava krojov z kysuckej oblasti a bude nainštalovaná v priestoroch KaSS, ktorej kurátorkou je Mgr. Helena Kotvasová z Kysuckého múzea v Čadci. Druhou je výstava Historický vývoj Turzovky, ktorá bude verejnosti prístupná na panelových výstavných prvkoch na pešej zóne. Ide o recipročnú výstavu, ktorá po ukončení expozície zamieri do mesta Kĕty, odkiaľ príde do Turzovky výstava o historickom vývoji poľského družobného mesta. V čase uzávierky tohto čísla ešte neboli známe presné údaje o čase oboch výstav, odporúčame sledovať web stránky a informačné tabule KaSS v Turzovke.

POĎAKOVANIE

Touto cestou by sme chceli poďakovať p. Petrovi Brončekovi z Čadce za jeho dar pre knižnicu mestského múzea. Ide o 7 ks odbornej literatúry s múzejnou, etnografickou a archeologickou tematikou. Zároveň mu prajeme skoré uzdravenie.